

Codreanul

Vasile Alecsandri

I

Frunzuliță de dudău!
S-a aflat la Movilău
De Codreanul cela rău,
Că se primblă prin ponoare
Prin potici fără soare,
Cu sarică bocsănească
Și căciulă țurcănească,
Nimeni să nu mi-l cunoască.
Mult e mândru, sprintenel
Cel voinic, cel voinicel!
Și tot cată-un călușel
Roibuleț, cu părul creț
De-al lui Codrean drăguleț.
Mult aleargă, s-ostenește,
Cal pe gânduri nu găsește;
Câți fugari i s-arăta,
El de coamă-i apuca,
Peste tufe-i arunca.
Dacă vedea și vedea
Că norocul nu-l slujea,
În baltag se rezema,
Colea-n vale se lăsa,
Colea-n vale, la strâmtoare
Unde trec mocani cu sare.
Iar în drum cât se punea,
C-un mocan se întâlnea
Și din gură așa-i grăia:
„Cale bună, măi muntene!”
„Mulțumim, frate Codrene!”
„Măi Mocane frățioare,
Nu ți-e roibul de schimbare?
Să-ți dau chebea din spinare
Ș-un car mare plin de sare,
Un car mare cu opt boi
Să mergi bogat de la noi?”
„Nu mi-e roibul de schimbare,
Nici mi-e roibul de vânzare,
Că cu mama roibului
Plătesc valea Oltului,
Și de-aș vinde pe roibul,
Aș plăti Movilăul.”

„Alelei! mocănaș dragă,
De mine dorul se leagă.
Fă și tu pe dorul meu
Că bun e cel Dumnezeu!
Dă-mi pe roibul drăguleț,
Ca să cerc de-i șoimuleț.
De-i mi-a plăcea umbletul
Eu ți-oi da și sufletul.”
Mocănașul se pleca,
Codrenașul încăleca...
Trei rugini el îi trăgea,
Astfel roibul meu fugea...
Văile se limpezea!
Se ducea hoțul râzând,
Fugea roibul nechezând,
Iar mocanul sta plângând
Și din gură tot zicând:
„Alelei! măi Codrenele!
Te vezi de pe sprâncenele
Că ești făcător de rele.
Vin', Codrene, înapoi,
Dă-mi încaltea cei opt boi,
Câțiva bani de cheltuială
Și chebea de primeneală.”
„Ba-ți fă cruce, măi mocan,
Zi c-ai cinstit pe Codrean,
Că de-oi veni înapoi
În loc de car cu opt boi,
Ți-oi da niște pumni zgârșiți
De ți-or părea bani gășiți”
Și s-a dus, s-a dus, s-a dus
Până ce soarele-a apus.

II

Frunză verde de alună!
Codrenaș cu voie bună
Se urca în deal la stână,
Se urca și chiuia...
Toți ciobanii că fugea!
Numai unul rămânea,
Lângă foc se întindea,
Bolnăvior că se făcea,
Codrenaș îl pricepea
Și din gură așa-i zicea:
„Mânca-te-ar lupii cioban!
La ce te mai faci viclean
Că ți-oi trage-un iatagan

De-i sări ca un șoldan!
Scoală de-mi alege-un cârlan,
Cârlănaș de la Ispas
Tinerel, rotund și gras.”
El cârlanul și-l lua,
La ciochine și-l lega
Și cu roibul iar pleca,
Și cu roibul se lăsa
Colo-n vale la Șanta,
La Șanta, la crâșmăreasă
Cu ochi mari de puică-aleasă.
Bea Codrean, se veselește,
Cu Șanta se drăgostește
Și de plată nici gândește.
Bea Codrean și poruncește,
Iar crâșmaru-îngălbenește
Și porunca-i împlinește.
„Măi bădiță, măi crâșmar!
Adă-o ploscă de Cotnari
Și una de Odobești
Dacă vrei să mai trăiești!”
Ploștile Codrean lua,
La oblânc le anina,
Crâșmărița săruta,
Și cu roibul iar pleca
Și cu roibul se lăsa
Deasupra Copoului,
Colea-n rediul Breazului,
Locașul viteazului.
El la umbră se punea,
Cârlanu-întreg și-l frigea,
Masă mândră-și întindea,
Și mânca, bea, veselea,
De potiră nici gândea!
Dar potira-l urmărea,
Potiră arnăuțească
Cu iarbă vânătorească,
Unde-a da să nu greșească!
Codreanaș cât o vedea,
Plosca la gură-aducea,
Iar potira-i tot zicea:
„Dă-te, Codrene, legat,
Să nu te ducem stricat.”
Codreanaș le răspundea:
„Mielu-i gras, ploscuța-i grea,
De sunteți niscaiva frați,
Iată masa și mâncați!”
Arnăuții se izbeau,

Armele de foc scoteau
Și-n Codrean le slobozeau...
Pieptul lui Codrean sărea!
Iar el rănile-și strângea,
Plumbii din carne-și scotea,
Cu ei durda-și încărcă
Și din gură-așa striga:
„Alelei! tâlhari păgâni!
Cum o să vă dau la câini,
Că de-atâta sunteți buni”.
Apoi durda-și întindea
Și-n plin durda lui pocnea.
Potirașii jos cădeau,
În sânge se zvârcoleau.
Iar Leonti-Arnăutul,
Înghiți-l-ar pământul!
Nasturi de-argint că scotea
De-ncărca o șuşanea
Și-n Codrean o slobozea,
Pe Codreanaș mi-l rănea!
Voinicelul meu turba,
În durdă se rezema,
Baltagul și-l ridica,
În Leonti-l repezea
Și capul îi reteza.
Capul de-a dura sărea,
Sângele bolborosea,
Trupul metanii făcea.
Dar Codreanul tot slăbea,
Pe genunchi bietul cădea,
În palme se sprijinea,
Și potira mi-l prindea,
Lega-s-ar moartea de ea!

III

Frunză verde de măcieș,
Pe Codreanu-l duc la Ieși,
La Domnul, la Ilieș.
Și mi-l duc într-un divan
Unde Domnul cu caftan
Și pe cap cu gugiuman
Sta culcat pe-un buzdugan
Lâng-un grec țarigrădean.
„Măi Codrene, voinicele,
Spune tu domniei mele,
Mulți creștini ai omorât
Cât în țară ai hoțit?”

„Domnule, măria-ta!
Jur pe Maica Precista,
Eu creștini n-am omorât
Cât în țară-am voinicit,
Vreun creștin de-l întâlneam,
Averile-i împărțeam.
Cu doi cai de-l apucam,
Unu-i dam, unu-i luam.
Mâna-n pungă de-i băgam,
Jumătate-o deșertam.
Unde vedeam săracul,
Îmi ascundeam baltagul,
Și-i dam bani de cheltuială
Și haine de primeneală.
Iar unde zăream grecul,
Mult îmi ardea sufletul
Pân' ce-i retezam capul!
În cap mâna că-i puneam,
La pământ îl aduceam,
Căpățâna i-o tăiam
Și la corbi o juruiam!”
Cel grec mândru, coroiat,
Ce ședea cu domnu-n sfat,
Pe Codrean cât l-auzea,
La față se-ngălbenea,
Pe covor îngenunchea
Și din gură-așa grăia:
„(De-a mai fi Codrean vro vară,
Îmi scoate grecii din țară.)
Domnule, măria-ta!
Pe Codreanul nu-l ierta,
Că el capul ți-a mânca
Și foc târgului ți-a da
Și pe doamna ți-a fura”.
Domnul că se speria,
Semn călăului făcea.
Iar Codreanu priceputul,
Priceputul și pățitul,
Semnul domnului zărea
Și din gură-așa grăia:
„Domnule, măria-ta!
Tu pe greci nu asculta,
Că ei viața ți-or scurta,
Grecu-i fiară dușmănoasă,
Grecu-i limbă veninoasă,
Grecu-i boală lipicioasă
Ce pătrunde până la oase!
Iar de vrei tu să mor eu,

Mai lungește veacul meu
Să mă-mpac cu Dumnezeu.
Las' să mă mărturisesc,
De moarte să mă gătesc,
Și s-ascult slujba cea mare
Din gura popii Macare!"
Domnul pe gânduri cădea,
Semn Armașului făcea;
Porțile se deschidea,
Iar Codreanu-n gândul său
Zicea: „Bun e Dumnezeu!"

IV

Frunză verde de bujor!
La biserică-n pridvor
Sta Codreanu frățior
Cu butucul de picior.
Popa slujbele-i citea,
De moarte mi-l pregătea.
Codreanu se umilea
Și popii, gemând, zicea:
„Părinte, sfinția-ta!
Mai dezleagă-mi pe dreapta
Să-mi fac cruce cu dânsa,
Să-mi fac cruce, să mă-nchin
Ca să mor ca un creștin.”
Popa dreapta-i dezlega,
El în sân mâna-și băga,
Dalb de paloș că scotea,
De butuc că-l și trântea
Și butucul deschidea:
„Alelei! tâlhari păgâni,
Cum o să vă dau la câini,
Că de-atâta sunteți buni!”
Cum zicea, așa făcea,
Potira măcelărea
Și la curte se-ntorcea
Și-n glas mare-așa zicea:
„Domnule, măria-ta!
Iar deschide-ți fereastra,
Să ne vedem fețele,
Să ne-auzim vorbele.
Să știi, Doamne, să știi bine
Că nu-i vrednic pentru tine
Să omori voinici ca mine!”
Domnul fața și-aprindea,
Grecu-n beciuri s-ascundea,

Curtenii cu toți săreau,
Poarta curții închideau.
Codreună dacă vedea,
Paloșul și-l zângănea
Și deodată chiuia:
„Alelei! cal roibuleț,
De-al lui Codrean drăguleț!
Unde ești, voinicule,
Să-mi mai scapi tu zilele!”
Iată roibu-l auzea,
Iată roibul necheza,
De la iesle se smucea,
La glas de stăpân venea.
Venea vesel ne-nșeuat,
Ne-nșeuat și ne-nfrânat,
Zbura vesel pe pământ,
Nara-n vânt și coama-n vânt.
Codreună se-nveselea,
Pe el iute se-azvârlea,
Printre gloanțe viu trecea,
Zid de piatră nalt sărea
Și, sărind, așa zicea:
„Rămâi, Doamne, pe domnie,
Eu mă duc în haiducie!
Rămâi, Doamne, sănătos,
Că tu vrednic nu mi-ai fost.
Ilieș, rămâi cu bine,
Că nici tu nu ești de mine
Și nici eu nu sunt de tine!”
Scăpatu-mi-a voinicul!
Eu mă-nchin cu cântecul,
Ca codrul cu freamătul,
Ca roibul cu umbletul.
Roibul sare zid în loc,
Scoate voinicul din foc,
Codrul frunza-și îndesește
Pe voinic îl mistuiește.
Rămâneți în veselie.
Ca Codreanu-n haiducie
Și-mi faceți parte și mie.